

מסורת הש"ס

(א) מס' ד"ה פ"ו, (ב) [מגילה כח,א] חגיגה ה',(ד) [אדר"נ פי"ח סי' טו' ובי"א פי"ו], (ה) טהרות פי" מ"ב, (ו) שם, (ז) פס' כשם שנפרעין מן המזל, (ח) הוא חוטא כך נפרעין מן הספקנין שאומרים עליו שהוא צדיק, (טוון, (ס) [ע"ז מ"ז,א] (ע) הוריות י"ג, (פ) [לעיל מ"ז,א] (פ'טו,א].

תורה אור השלם

- ו'ראמור י"ז משינו בא ונדרח משעיר למנו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש מימינו אש דרך למנו.

דברים לג ב

לעזי רש"י

הומי"ד. למצוין (לבלוע על ידי שאפה).

מוסף רש"י

וללמוד אני צריך. אולי חולל לקיים (מגילה כח,א]. כדרך שנפנה ביום. שצריך צניעות (פי"ז ח"ו). כדי שלא יהא צריך להתרחק. דהינא לפנות ביום צריך שתרחק מן הדבר כדי שלא יהו אחריס רואים אותו (הוריות יג,א).

אחר רבי יהושע וכו'. וזיהודה הוה: **עד לאן.** כלומר כל זה העזת פניך בפני רבך שנסתכלת בכל אלו: **דשא ושחק.** עם אשמו שיחה בטלה של ריזוי תשמיש: **ועשה לרניו.** ושימש מטמו: **כדלא שריף כנשילא.** כאלם רעב כמו שלא שמשת מטמך מעולם שאתה נוהג קלות ראש זה לתאוך: **שריף.** הומי"ר בלע"ז: **שקרוכה לפה.** רגילין להושיטה לפה: **שקושר בה פפילין.** בזרוע שמאלו: **טעמי טורה.** נגיעות טעמי מקרא של תורה נציאים וכמוזים בין צניקוד שצספר בין בהגזתה קול וצללול נעימות הנגינה של פשטא ודרגא ושופר מהפך מוליך ידו לפי טעם הנגינה ראיתי בקוראים הבאים מארך ישראל: **מן הנחשים ומן העקרבִּים ומן המוֹיקין.** דמתוך לניעותו מתנהג בנחת ובשמיקה ואין הנחשים מרגשים להתקנאות זו ואף המוֹיקין חסין עליו: **חלומסיו מיושבין עליו.** שאין המוֹיקין מזהילין אותו: **קנלה.** מסורת ומנהג שקבלנו מרבותינו בצית הכסא: **קנלה דיסורי שפיקוסא.** שלא יצעט ציסורין הבאים עליו: **מרביו ליה אימרא.** מגדלת לו שה ומלמדו שהולך עמו תמיד: **שעיר.** שד של בית הכסא דומה לשעיר ועליהם נאמר (ישעיה יג) ושעירים ירקדו שם: **אמגוזא בלקנא.** נותנת אגוז בספל של נחת ומקדקשת זו מבית והוא נפנה כנגדה במחוץ:

בסר דמלך. ונעשה ראש ישיבה לרין שימור טפי מפני המוֹיקים י' שמתקנאים השדים בתלמידי חכמים יותר משאר בני אדם: **כווסא.** חלון כנגד מקום שהוא נפנה שם אחורי הבית: **אחורי הגדר נפנה מיד.** ואין צריך להתרחק כלום: **ובצנעה.** צריך להתרחק כדי שלא ישמע חצרו עושים של מטה אצל אין צריך להתרחק עד כדי שלא יראנו: **רב אשי אמר וכו' לא גרסינן עד לקמן** דמוקי לדאיסי בר נתן בזה: **יואלין מפסח צום הצד.** משמרי טהרות של שמן בית הצד אם הולכרו לפנות יואלס מפסח צית הצד ונפינן לאחורי הגדר שלפני הפתח ואין חוששין שמה בתוך כך יכנס עם הארץ ויגע. אלמא נפינן לאחורי הגדר מיד: **בטהרות הקלו.** בשציל שמירת טהרות הקלו בצית הכסא: **כמה ירחקו.** שומרי טהרות: **כדי שיהא רואהו.** וכיון דאינו יכול להתרחק יותר על כרחך אם הולרך לפנות יפנה מיוצאת דאיסי דצני שלא יראנו: **דאקיננו צהו רבנן.** בשציל שמירתן הקלו בצית הכסא: **אצל לדידיה חזי ליה.** אצל הוא עצמו את חצרו יכול לראות ולא ירחיק: **במקום שנפנה ציום.** מתרחק מצני אדם צלילה כציוס: **יעיבג אדם עצמו.** לפנות: **שחריס.** קודם היום: **וערציו.** שמחשכה: **כדי שלא יהא צריך להפרחק.** אלמא אין מתרחקין צלילה: **פנו לי דוכתא.** מצני אדם: **כדרך שנפנה ציום.** לענין פרוע טפח וטפחיים כדאמרין צפרקי קמאי (פי"ג ד' גג): ומיושב כדאמרין לעיל: **לקרן זוים.** אם יש קרן זוית סמוך צריך להסתלק שם צלילה כציוס ולא יפנה צגלוי: **משמש.** צנורז או צקיסם לפתוח נקצים כדאמרין במסכת שבת (ד' פג,). לשון אחר משמש המושב שלא יהא מלוכלך ולשון

ראשון הגון דא"כ למה לי משום כשפים תיפוק לי כיון שישב כצר מלוכלכים צגדיו ומה יועיל משמושו: **לא לי לא לי.** לא תוכלו לי: **לא תחיס ולא תחסיס.** הם שמות הכשפים העשויים ע"י תחטוניות: **לא הני ולא מהני.** לא כולן ולא מקלתן: **לא חרשי דחרשא ולא חרשי דחרשא.** ולא מכשפות מכסף זכר ולא מכשפות מכשפה נקבה. לשון אחר לא הני ולא מהני לא יללח ולא יועיל עוד מכשפות: **על**

הרואה פרק תשיעי ברכות

סב.

רבא מקמי דהוה רישא כו' בתר דמלך עבדה ליה בוותא ומנחא ליה ידא כו'. מינה דע"כ לא מלך רצא עד אחר פטירתו של אציי כדמשמע לעיל^[כ] צעודא דצר הדיא וכן צכמוצות דקאלמר חומה דציתסו דאציי אחיא לקמיה דרצא צסוק פרק אע"פ (ד' סה). וזהו מינה לעיל (ד' נו). משמע דלרע צחלוס פטירתה קודם פטירתו דאציי וי"ל מכל מקום לא נפטרה עד אחר אציי:

סליקו תוספות דמסכת ברכות

תניא אמר ר' עקיבא נכנסתי אחר ר' יהושע לבית הכסא ולמדתי ממנו ג' דברים למדתי שאין נפנין מזרח ומערב אלא מיושב בלמדתי שאין נפרעין מעומד אלא מיושב בלמדתי שאין מנחנין בימין אלא בשמאל אמר ליה בן עזאי עד כאן העזת פניך ברכך א"ל תורה היא וללמוד אני צריך תניא בן עזאי אומר פעם אחת נכנסתי אחר רבי עקיבא לבית הכסא ולמדתי ממנו ג' דברים למדתי שאין נפנין מזרח ומערב אלא מיושב ולמדתי שאין נפרעין מעומד אלא בשמאל אמר לו ר' יהודה עד כאן העזת פניך ברכך אמר לו תורה היא וללמוד אני צריך רב כהנא על גגא כהנא ועשה צרכיו אמר ליה ר' דמי פומיה דאבא כדלא שריף תבשילא א"ל כהנא הכא את פוק דלאו אורח ארעא אמר לו תורה היא וללמוד אני צריך ר' מפני מה אין מקנחין בימין אלא בשמאל אמר רבא מפני שהתורה ניתנה בימין שנאמר ימימינו אש דת למו רבה בר בר חנה אמר מפני שהיא קרובה לפה ור' שמעון בן לקיש אמר מפני שקושר בה תפילין רב נחמן בר יצחק אמר מפני שמראה בה טעמי תורה כתנאי רבי אליעזר אומר מפני שאוכל בה ר' יהושע אומר מפני שכותב בה ר' עקיבא אומר מפני שמראה בה טעמי תורה א"ר תנחום בר חנילאי כל הצנוע בבית הכסא נצול משלשה דברים מן הנחשים ומן העקרבִּים ומן המוֹיקין ויש אומרים אף חלומותיו מיושבים עליו ההוא בית הכסא דהוה בטבריא כי הוו עיילי ביה בי תרי אפי' ביממא מתוקי רבי אמי ורבי אסי הוו עיילי ביה חד וחד לחודיה ולא מתוקי אמרי להו רבנן לא מסתפתיו אמרי להו אנן קבלה גמירינן קבלה דבית הכסא צניעותא ושתיקותא קבלה דיסורי שתיקותא ומבעי רחמי אביי מרביא ליה [אמיה] אמרא למיעל בהדיה לבית הכסא ולרביא ליה גדיא שעיר בשעיר מיחלף רבא מקמי דהוי רישא מקרקשא ליה בת רב חסדא אמגוזא בלקנא בתר דמלך עבדא ליה בוותא ומנחא ליה ידא ארישיה אמר עולא יאחורי הגדר נפנה מיד ובבקעה כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע איסי בר נתן מתני הכי יאחורי הגדר כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע יובבקעה כל זמן שאין חברו רואהו מיתיבי יוצאין מפתח בית הבד ונפנין לאחורי הגדר והן טהורין בטהרות הקלו ת"ש יוכמה ירחקו ויהיו טהורין כדי שיהא רואהו שאני אוכלי טהרות דאקילו בהו רבנן רב אשי אמר ימאי כל זמן שאין חברו רואה דקאמר איסי בר נתן כל זמן שאין חברו רואה את פרועו אבל לדידיה חזי ליה ההוא ספדנא דנחית קמיה דרב נחמן אמר האי צנוע באורחותיו הוה א"ל רב נחמן את עיילת בהדיה לבית הכסא וידעת אי צנוע אי לא דתניא אין קורין צנוע אלא למי שצנוע בבית הכסא ורב נחמן מאי נפקא ליה מיניה משום דתניא יוכשם שנפרעין מן המתים כך נפרעין מן הספקנין ומן העונין אחריהן תנו רבנן איזהו צנוע זה הנפנה בלילה במקום שנפנה ביום איני והאמך רב יהודה אמר רב לעולם ינהיג אדם את עצמו שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק ותו רבא ביממא הוה אויל עד מיל ובליליא א"ל לשמעיה פנו לי דוכתא ברחובה דמתא וכן אמר ליה רבי זירא לשמעיה חזי מאן דאיכא אחורי בית חבריא דבעינא למפני לא תימא במקום אלא אימא כדרך שנפנה ביום רב אשי אמר אפילו תימא במקום לא נצרכה אלא לקרן זוית גופא אמר רב יהודה אמר רב לעולם ינהיג אדם את עצמו שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק ותו רבנן איזהו הוא צנוע זה הנפנה בלילה במקום שנפנה ביום, ומקשינן איני והא רב ביממא אויל עד מיל, ובלילה היה נפנה ברחבה דמתא, ואוקימנא המכסה עצמו בלילה בשעה שיושב להיפנות כדרך שמכסה עצמו ביום מפני בני אדם והוא צנוע, אמר רב יהודה אמר רב לצולם ילמד אדם את עצמו להיות נפנה שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק מן העיר.

עין משפט ור מוצה

עין מיי פ"ה מהלכות דעות הלכה ו' טוש"ע אר"ח ס"י ג סעף ב:
קדח ב מיי שם טוש"ע שם סעף י:
ג טוש"ע שם סעף ח:
ע"ב דין ממ"י שם:
ה ממ"י וטוש"ע שם:
פ ז מיי פ"ג מהל' מטמלי משכב ומושב הלכה ב:
פא ח מיי פ"ה מהלכות דעות הל' ו' טוש"ע אר"ח ס"י ג סעף ח:
פב ט טוש"ע יו"ד סימן שע"ט סעף א נאכ"ש פ"ג דמ"ק ס"י קין:
פג י מיי פ"ה מהלכות דעות הל' ו' טוש"ע אר"ח ס"י ג סעי' ו' בהגה:
פד ב מיי שם טוש"ע אר"ח ס"י ג סעף י':

רבינו חננאל

תניא אמר ר' עקיבא נכנסתי אחר ר' יהושע ולמדתי ממנו ג' דברים, למדתי שאין נפנין מזרח ומערב אלא צפון ודרום, וכי אין נפרעין מעומד אלא מיושב, ואין מקנחין בימין אלא בשמאל, אמר לו עד כאן העזתה פניך, אמר לו תורה היא וללמוד אני צריך, וכן רב כהנא על תורת פוריהה דרב (ואמ') ושמעיה דשח ושחק ועשה צרכיו כול', מפני מה אין מקנחין בימין, ואמרו מפני שאוכל בה וכותב בה ומראה בה טעמי תורה, וריש לקיש אמר מפני שקושר בה קשר שלתפילין, קיבלה דבית הכסא צניעותא ושתיקותא, קיבלה דיסורי שתיקותא ומבעי רחמי. קימא לן כדמתני ר' אמי בר נתן, נפנין אחורי גדר כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע, בבקעה כל זמן שאין חברו רואיהו. מיתבי יוצאין לפתח בית הבד ונפנין אחורי גדר וטהורין, ומשני לעולם אסור להיפנות עד שיתרחק, ומפני מה הותרו בכאן להיפנות חוץ לפתח בית הבד ואחורי גדר, מפני הטהרות, שלא יעלימו עינין מהן, היקלו להם בצניעות בית הכסא והתירו להם להיפנות בקרוב. רב אשי אמר מאי כל זמן שאין חברו רואיהו, דהא ר' אמי בר נתן אמ' כל זמן שאין רואה פרוע, אבל לדידיה חזי ליה. וקימא לן כ' אמי בר נתן וכדמוקי לה רב אשי. אין קורין צנוע אלא למי שהוא צנוע בבית הכסא. תניא כשם שנפרעין מן המת כן נפרעין מן הסופדינן ומן העונה אחריהן. פירוש, כשם שנפרעין מן המת אם הוא חוטא, כך נפרעין מן הסופדינן שאומר עליו שהוא צדיק והעונין אחריהן. תנו רבנן איזהו הוא צנוע זה הנפנה בלילה במקום שנפנה ביום, ומקשינן איני והא רב ביממא אויל עד מיל, ובלילה היה נפנה ברחבה דמתא, ואוקימנא המכסה עצמו בלילה בשעה שיושב להיפנות כדרך שמכסה עצמו ביום מפני בני אדם והוא צנוע. אמר רב יהודה אמר רב לצולם ילמד אדם את עצמו להיות נפנה שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק מן העיר.

מסורת הש"ס

א) וְאֵלֶּי בֵּית הַנֶּחֱסֶתֶת, ב) נִדְבָרִיִּי הֵנִי רַב, ג) תַּעֲנִית מִן: סוּטָה מ.י. ד) נִמְסַח כִּי: א) (לַעֲלֹת. סְהַדְרִין ע.י, ו) מוֹסַפְתָּא פִּיּוּ הֵי, ז) נָפִי גִּיטִּמָּה עֲבָרִין נִעְבֵּךְ וְלִקְפָּרָן, ח) נָפִי מוֹסַפּוֹת סוּטָה כִּי: ד"ה בָּשׂוּן וכו' אֲרִימָה פִּירוּשׁ: כְּסוּדָא דִּהֲבָא, ט) אֲמַר רַב פַּסָּא הֵינּוּ דְלִמְרִי לֹאנֵי גִנְגָּא אֲפּוֹס מִתְחַרְמָא רַחֲמַנָּא קִרִּי קִי הוּא הִטַּעַם נִעִי, י) קִדּוּשֵׁין פִּנִּי: ע"ש, כ) נְסוּטָה ג.י, ל) מִיד.ב.י, מ) יוֹמָא יח. ג) וְכִרְוֹת פִּיּוּ הִכְי"ו, ס) נִדְבָרִים יכו,

ⓘ

לְעֻז רִשׁ"י

ברוש"יד שלגבוירש"י (ברוש"ידר של גנבירש). רקמה.

ⓘ

מוֹכַפ רִשׁ"י

חובא בסוף הסכת.

ⓘ

רבינו ניסים

עַת לַעֲשׂוֹת לִה' הִפְרוּ תוֹרָתְךָ. פִּירוּשׁ שְׂעִמָּה בְּגִמְרָא רַבִּי מַעֲרָבָא ר' יוֹסִי אוֹמֵר אִם נִחְשֵׁנוּ בְּדִבְרֵי תוֹרָה בְּפִין אֵל בְּחֹב לֹהֶם מֵאִי שְׂעִמָּא (מְשַׁלִּי כַּ) וְאֵל תְּבוּז כִּי זִקְנָה אִמָּךְ אִמֶּךָ ר' יֵעִידֵא אֵם נִדְחָה אִמְתָּךְ עֲמֹד וְגִדְרָה כִּשֶׁם שַׁעֲשֵׁה אֱלֻקָּה שִׂוְהָ מוֹרִיךָ אֵת יִשְׂרָאֵל לַפְעַמִּי גְדִילִים מֵהַ סַעֵם (ש"א א) וְעַלֵּה הָאִישׁ הָהוּא מַעֲרִי:

ⓘ

רבינו חננאל

עליהו לילף מר מקפנדריא מה קפנדריא בכנסת אסור, אף (נעל) ניקיקה] בכנסת אסור. ופריך כי תנא, מה תנא לילף לה מנעל הכי אנא יליפנא מנעל, דתניא לא יכנס בהר הבית במקל שבידו ובמנעלו שבידו ובכעוּת צוּרִין לו (ו) בסדרה [ו] בבגדו ובאפנדורו מופשלת לאתחורין ולא ישעון קפנדריא, ודקיקה מקל וחומר, והלא דברין קל וחומר ומה מנעל שאין בו דרך ביווין חזיה מורה דאף וז לכנוד שמים היא לאחוז במדת הענוה וכתיב עת לעשות לה' הפרו תורתך: ואס ראיום דור שאין הסורה חנינא עליו כנא.

בה ״בכל דרכיך דעהו והוא יִישר ארחותיך אמר רבא אפילו לדבר עבירה״ ״דרש בר קפרא לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה מה היא אמר רב חסדא מחטא דתלמיותא: תניא ר' אומר לעולם אל ירבה אדם רעים בתוך ביתו שנא' 7 איש רעים להתרועע תניא ר' אומר יאל ימנה אדם אפטרופוס בתוך ביתו שאלמלי לא מינה פוטיפר את יוסף אפטרופוס בתוך ביתו לא בא לאותו דבר תניא 10 ר' אומר למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה לומר לך 11 שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין אמר חזקיה בריה דר' פרנך אמר רבי יוחנן למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת תרומות ומעשרות לומר לך כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותנן לכהן סוף נצרך לכהן על ידי אשתו שנאמר 8 ואיש את קדשיו לו יהיו וסמך ליה 9 איש איש כי תשטה אשתו וכתיב 10 והביא האיש את אשתו וגו' ולא עוד אלא סוף שנצרך להן שנאמר ואיש את קדשיו לו יהיו אמר רב נחמן בר יצחק ואם נתנן סוף מתעשר שנאמר 8 איש אשר יתן לכהן לו יהיה לו יהיה ממון הרבה א"ר הונא בר ברכיה משום רבי אלעזר הקפר כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו שנאמר 11 והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך ר' שמואל בר נחמני אמר פרנסתו מעופפת לו כצפור שנאמר וכסף תועפות לך א"ר מבי א"ר יאשיה כל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד ביום צרה שנאמר 12 התרפית ביום צרה צר כחכה א"ר אמי בר מתנה אמר שמואל ואפילו מצוה אחת שנאמר התרפית מכל מקום אמר רב ספרא ר' אבהו הוה משתעי כשירד חנינא בן אחי רבי יהושע לגולה היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ שגרו אחריו שני ת"ח רבי יוסי בן כיפר וכן בנו של זכריה בן קבוטל כיון שראה אותם אמר להם למה באתם אמרו ליה ללמוד תורה באנא הכיזי [עליהם] אנשים הללו גדולי הדור הם ואבותיהם שמשו בבית המקדש כאותה ששגינו 13 זכריה בן קבוטל אמר הרבה פעמים קריתי לפניו בספר דניאל התחיל הוא מטמא והם מטהרים הוא אוסר והם מתירים הכיזי [עליהם] אנשים הללו של שוא הם של תהו הם אמרו לו כבר בנית ואי אתה יכול לסתור כבר גדרת ואי אתה יכול לפרוץ אמר להם מפני מה אני מטמא ואתם מטהרים אני אוסר ואתם מתירים אמרו לו מפני שאתה הִמְעַבֵּר שנים וקובע חדשים בחו"ל אמר להם והלא עקיבא בן יוסף היה מעבר שנים וקובע חדשים בחו"ל אמרו לו הנח רבי עקיבא שלא הניח כמותו בארץ ישראל א"ל אף אני לא הנחתי כמותי בא"י אמרו לו גדיים שהנחת נעשו תישים בעלי קרנים והם שגורנו אצלך וכן אמרו לנו לכו ואמרו לו בשמנו אם שומע מוטב ואם לאו יהא בנדוי ואמרו

ואימא הר הכים דאסור נמנעל. ילפינן רקיקה מיניה לאיסורא בקל וחומר אבל בית הכנסת דשרי נמנעל לא נילף רקיקה להמירה דרקיקה מאימא אלא ילפינן מקפנדריא לאיסורא: ויזכרו שס כנודך. נשכמל"ו עונים והמנצך אומר צרוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם. מפרש בתוספתא

שחקנו מן העולם ועד העולם להודיע שאין העוה"ז לפני העוה"ב כלום אלא כפרוזדור לפני הטרקלין כלומר הנהיגו צרכותיו צבוה"ז כדי להיות רגילים לעוה"ב שכולו ארוך: **סהלס אחס**. שיענו פעם אחת נשכמל"ו: על כל הצרכות בסוף צרכה אחרונה: **ווי סימא נועו מדעתיה עזד**. ולא גמרינן מיניה: **הא שמע**. דגמרינן ממלאך שאמר לגדעון: **ווי סימא מלאך הוא דקאמרי ליה לגדעון**. כלומר לא שאל בשלומו ולא צרכו אלא שלחיות קאמר מאת המקום לנשרו שהשינה עמו ולא גמרינן מיניה: **הא שמע אל סבזו כי זקנה אמן**. אל תבזו את

נוצני ישראל כי יש לו על מי שיסמוך שנאמר עת לעשות לה': **מסיפיה לרישיה כו'**. אס נחא לדרשו למקרא זה יש לך לדרשו יפה צין כנתיבמו צין בהפוך: **מרישיה לסיפיה עס לעשות לה' משום הפרו**. עתים הס לה' לעשות משפט פורעניות צעוצרי לנונו משום דהפרו תורתך: **מסיפיה לרישיה**. הפרו תורתו עושי לנונו כגון אליהו צהר הכרמל (מלכים א יח) **סהקריצ צנמה נשעת איסור הצמות משום דעת לעשות סייג וגדר** בישראל לשמו של הקדוש צרוך הוא: **נשעת המנציפוס**. שאין חממי הדור מרצינים מורה לתלמידים: **נשעת המפוריס**. שהגדולים שצדור מרצינים מורה: **כנא**. אמה ולא טעול שררה עליהם דאף וז לכנוד שמים היא לאחוז במדת הענוה וכתיב עת לעשות לה' הפרו תורתך: **ואס ראיום דור שאין הסורה חנינא עליו כנא**. ולא

בה 6 בכל דרכיך דעהו והוא יִישר ארחותיך אמר רבא אפילו לדבר עבירה״ ״דרש בר קפרא לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה מה היא אמר רב חסדא מחטא דתלמיותא: תניא ר' אומר לעולם אל ירבה אדם רעים בתוך ביתו שנא' 7 איש רעים להתרועע תניא ר' אומר יאל ימנה אדם אפטרופוס בתוך ביתו שאלמלי לא מינה פוטיפר את יוסף אפטרופוס בתוך ביתו לא בא לאותו דבר תניא 10 ר' אומר למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה לומר לך 11 שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין אמר חזקיה בריה דר' פרנך אמר רבי יוחנן למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת תרומות ומעשרות לומר לך כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותנן לכהן סוף נצרך לכהן על ידי אשתו שנאמר 8 ואיש את קדשיו לו יהיו וסמך ליה 9 איש איש כי תשטה אשתו וכתיב 10 והביא האיש את אשתו וגו' ולא עוד אלא סוף שנצרך להן שנאמר ואיש את קדשיו לו יהיו אמר רב נחמן בר יצחק ואם נתנן סוף מתעשר שנאמר 8 איש אשר יתן לכהן לו יהיה לו יהיה ממון הרבה א"ר הונא בר ברכיה משום רבי אלעזר הקפר כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו שנאמר 11 והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך ר' שמואל בר נחמני אמר פרנסתו מעופפת לו כצפור שנאמר וכסף תועפות לך א"ר מבי א"ר יאשיה כל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד ביום צרה שנאמר 12 התרפית ביום צרה צר כחכה א"ר אמי בר מתנה אמר שמואל ואפילו מצוה אחת שנאמר התרפית מכל מקום אמר רב ספרא ר' אבהו הוה משתעי כשירד חנינא בן אחי רבי יהושע לגולה היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ שגרו אחריו שני ת"ח רבי יוסי בן כיפר וכן בנו של זכריה בן קבוטל כיון שראה אותם אמר להם למה באתם אמרו ליה ללמוד תורה באנא הכיזי [עליהם] אנשים הללו גדולי הדור הם ואבותיהם שמשו בבית המקדש כאותה ששגינו 13 זכריה בן קבוטל אמר הרבה פעמים קריתי לפניו בספר דניאל התחיל הוא מטמא והם מטהרים הוא אוסר והם מתירים הכיזי [עליהם] אנשים הללו של שוא הם של תהו הם אמרו לו כבר בנית ואי אתה יכול לסתור כבר גדרת ואי אתה יכול לפרוץ אמר להם מפני מה אני מטמא ואתם מטהרים אני אוסר ואתם מתירים אמרו לו מפני שאתה הִמְעַבֵּר שנים וקובע חדשים בחו"ל אמר להם והלא עקיבא בן יוסף היה מעבר שנים וקובע חדשים בחו"ל אמרו לו הנח רבי עקיבא שלא הניח כמותו בארץ ישראל א"ל אף אני לא הנחתי כמותי בא"י אמרו לו גדיים שהנחת נעשו תישים בעלי קרנים והם שגורנו אצלך וכן אמרו לנו לכו ואמרו לו בשמנו אם שומע מוטב ואם לאו יהא בנדוי ואמרו

ואימא הר הכים דאסור נמנעל. ילפינן רקיקה מיניה לאיסורא בקל וחומר אבל בית הכנסת דשרי נמנעל לא נילף רקיקה להמירה דרקיקה מאימא אלא ילפינן מקפנדריא לאיסורא: ויזכרו שס כנודך. נשכמל"ו עונים והמנצך אומר צרוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם. מפרש בתוספתא

הרואה פרק תשיעי ברכות

סג.

טעיל דצרי תורה לציון: **הפרו סורפך**. מלפזרה נשעה שהכנוס לשם שמים: הכי גרסינן **זלם קנזן קנה מינה**. אס ראיח פרקמטיא צוול קנזן וקנה מינה ואסוף ססופה להמיקר: **פשיטא**. הא דלציי למה לי פשיטא שלא יורה אדם הלכה צפני רצו למה ליה לצאיי למשמע מכללל: **נששנינן שוין**.

אס נחא נצמוס תלמיד חכם ואינך גדול ממנו אל טעול עטרה לדרוש נצמומו: **נכל דרכיך**. אפילו לעצור עזיזה: **דעוה**. מן לז אס לורך מלוה הוא כגון אליהו צהר הכרמל עצור עליה: **מחטא דסלמיותא**. צרוש"ד שלנציי"ש שהתפירות עשויות שורות שורות כתלמי מענה: **לסדרועע**. להסרוץ: **אפטרופוס**. מכנים ומוציא נכסיו: **כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותנן לכהן סוף שנלך לו על ידי אסוה**. שנעשית סוטה: ה"ג ואיש אס קדשיו לו יהיו **וסמך ליה איש איש כי תשטה אסוה וכתיב והביא האיש את אסוה: איש אס קדשיו לו יהיו**. שמעכב קדשיו אכלו ואינו נותנן לכהנים וללוים: **סוף שנלך להן**. שנעשה עני וצריך לכן לטעול מעשר עני: **לו יהיו**. לעלמו יטרכו: **המשפך שס שמים נצערו**. שמנצך על הרעה דיין האמת. אי נמי שמצקס רחמים מלפניו: **נצריך**. צלרמך: **סועפוס**. לשון כפילה כדמתרגמינן וכפלת ותעיף (שמות טו): **הסרפוס**. מדצרי תורה ציוס ארס לר כחכה: **ואפילו סלוה אסוה**. אס תמרפה ממנה נשכאה לידו ולא חש להטמסק צה לר כח: **הסרפוס מכל מקוס**. אף צמלוה אחת משמע: **מעצר שנים וכו'**. ומנ אין מעצרינן את הענים אלא ציהודה דכתיב לשכנו מדרשו1 כל דרישות שאתה דורש לא יח אלא נשכנו של מקוס צפ"ק דסנהדרין (דף יא:): **נצר שגרו אחריו**. לממות צידו: **נצר צניס**. שהגדלת שמונו לומר גדולי הדור הס: **וסלא עקינא בן יוסף עשה כן**. דמנן ציצמות א"ר עקינא כשירדתי לנהרדענא לעצר שנים צפרק תמרא האשה שהלך צעלה וצרתה (דף קנב): **ואמרו**

טעיל דצרי תורה לציון: **הפרו סורפך**. מלפזרה נשעה שהכנוס לשם שמים: הכי גרסינן **זלם קנזן קנה מינה**. אס ראיח פרקמטיא צוול קנזן וקנה מינה ואסוף ססופה להמיקר: **פשיטא**. הא דלציי למה לי פשיטא שלא יורה אדם הלכה צפני רצו למה ליה לצאיי למשמע מכללל: **נששנינן שוין**. אס נחא נצמוס תלמיד חכם ואינך גדול ממנו אל טעול עטרה לדרוש נצמומו: **נכל דרכיך**. אפילו לעצור עזיזה: **דעוה**. מן לז אס לורך מלוה הוא כגון אליהו צהר הכרמל עצור עליה: **מחטא דסלמיותא**. צרוש"ד שלנציי"ש שהתפירות עשויות שורות שורות כתלמי מענה: **לסדרועע**. להסרוץ: **אפטרופוס**. מכנים ומוציא נכסיו: **כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותנן לכהן סוף שנלך לו על ידי אסוה**. שנעשית סוטה: ה"ג ואיש אס קדשיו לו יהיו **וסמך ליה איש איש כי תשטה אסוה וכתיב והביא האיש את אסוה: איש אס קדשיו לו יהיו**. שמעכב קדשיו אכלו ואינו נותנן לכהנים וללוים: **סוף שנלך להן**. שנעשה עני וצריך לכן לטעול מעשר עני: **לו יהיו**. לעלמו יטרכו: **המשפך שס שמים נצערו**. שמנצך על הרעה דיין האמת. אי נמי שמצקס רחמים מלפניו: **נצריך**. צלרמך: **סועפוס**. לשון כפילה כדמתרגמינן וכפלת ותעיף (שמות טו): **הסרפוס**. מדצרי תורה ציוס ארס לר כחכה: **ואפילו סלוה אסוה**. אס תמרפה ממנה נשכאה לידו ולא חש להטמסק צה לר כח: **הסרפוס מכל מקוס**. אף צמלוה אחת משמע: **מעצר שנים וכו'**. ומנ אין מעצרינן את הענים אלא ציהודה דכתיב לשכנו מדרשו1 כל דרישות שאתה דורש לא יח אלא נשכנו של מקוס צפ"ק דסנהדרין (דף יא:): **נצר שגרו אחריו**. לממות צידו: **נצר צניס**. שהגדלת שמונו לומר גדולי הדור הס: **וסלא עקינא בן יוסף עשה כן**. דמנן ציצמות א"ר עקינא כשירדתי לנהרדענא לעצר שנים צפרק תמרא האשה שהלך צעלה וצרתה (דף קנב): **ואמרו**

טעיל דצרי תורה לציון: **הפרו סורפך**. מלפזרה נשעה שהכנוס לשם שמים: הכי גרסינן **זלם קנזן קנה מינה**. אס ראיח פרקמטיא צוול קנזן וקנה מינה ואסוף ססופה להמיקר: **פשיטא**. הא דלציי למה לי פשיטא שלא יורה אדם הלכה צפני רצו למה ליה לצאיי למשמע מכללל: **נששנינן שוין**. אס נחא נצמוס תלמיד חכם ואינך גדול ממנו אל טעול עטרה לדרוש נצמומו: **נכל דרכיך**. אפילו לעצור עזיזה: **דעוה**. מן לז אס לורך מלוה הוא כגון אליהו צהר הכרמל עצור עליה: **מחטא דסלמיותא**. צרוש"ד שלנציי"ש שהתפירות עשויות שורות שורות כתלמי מענה: **לסדרועע**. להסרוץ: **אפטרופוס**. מכנים ומוציא נכסיו: **כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותנן לכהן סוף שנלך לו על ידי אסוה**. שנעשית סוטה: ה"ג ואיש אס קדשיו לו יהיו **וסמך ליה איש איש כי תשטה אשתו וכתיב 10 והביא האיש את אשתו וגו' ולא עוד אלא סוף שנצרך להן שנאמר ואיש את קדשיו לו יהיו אמר רב נחמן בר יצחק ואם נתנן סוף מתעשר שנאמר 8 איש אשר יתן לכהן לו יהיה לו יהיה ממון הרבה א"ר הונא בר ברכיה משום רבי אלעזר הקפר כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו שנאמר 11 והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך ר' שמואל בר נחמני אמר פרנסתו מעופפת לו כצפור שנאמר וכסף תועפות לך א"ר מבי א"ר יאשיה כל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד ביום צרה שנאמר 12 התרפית ביום צרה צר כחכה א"ר אמי בר מתנה אמר שמואל ואפילו מצוה אחת שנאמר התרפית מכל מקום אמר רב ספרא ר' אבהו הוה משתעי כשירד חנינא בן אחי רבי יהושע לגולה היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ שגרו אחריו שני ת"ח רבי יוסי בן כיפר וכן בנו של זכריה בן קבוטל כיון שראה אותם אמר להם למה באתם אמרו ליה ללמוד תורה באנא הכיזי [עליהם] אנשים הללו גדולי הדור הם ואבותיהם שמשו בבית המקדש כאותה ששגינו 13 זכריה בן קבוטל אמר הרבה פעמים קריתי לפניו בספר דניאל התחיל הוא מטמא והם מטהרים הוא אוסר והם מתירים הכיזי [עליהם] אנשים הללו של שוא הם של תהו הם אמרו לו כבר בנית ואי אתה יכול לסתור כבר גדרת ואי אתה יכול לפרוץ אמר להם מפני מה אני מטמא ואתם מטהרים אני אוסר ואתם מתירים אמרו לו מפני שאתה הִמְעַבֵּר שנים וקובע חדשים בחו"ל אמר להם והלא עקיבא בן יוסף היה מעבר שנים וקובע חדשים בחו"ל אמרו לו הנח רבי עקיבא שלא הניח כמותו בארץ ישראל א"ל אף אני לא הנחתי כמותי בא"י אמרו לו גדיים שהנחת נעשו תישים בעלי קרנים והם שגורנו אצלך וכן אמרו לנו לכו ואמרו לו בשמנו אם שומע מוטב ואם לאו יהא בנדוי ואמרו**

אמר להם והלא ר' עקיבה בן יוסף עיבר שנם וקבע חדשים, פירוש, מרחשון וכסליו פעמים כסדרן פעמים חסרים, אמרו לו הנח לר' עקיבה שלא הניח בארץ ישראל כמותו. ירד אמר להם אף אני [לא] התנחתי כמותי וירדתי, אמרו לו גדיים שהנחת נעשו תיישים, כלומר נעשר חכמים גדולים, וכך אמרו לנו, אמרו לו משמנו אם חזור בו מוטב, ואם לאו יהא בבירור.

עין משפט ונר מצוה

פ **ח** א מיי פ"ח מהל' תפלה הלכה ח סמג עשין יט
טו**ש****ע** אר"ח סר קנא סעף ה:
פ **ב** ב מיי שס הלכה י טו"ע שס סעף ז וס"ז א סעף יג:

צ **א** מיי פ"ד מהלכות תענית הלכה טו:

צ **א** ד מיי פ"ב מהל' אסורי ביאה הלכה טו סמג לאוין קבו טו"ע אר"ע ס"י כ סעף טז:

ה [מיי] פ"א מהל' קדוש החודש הל' ט פ"ה הל' ט:

ⓘ

תורה אור השלם

- ויאמרו הלויים ישוע וקדימאל בני שבעהיה שריבה הודיה שבניה תפתחה קוטמו כרבו את ין אליהם מן העולם עד העולם ויכרבו שם בבורך ותרומם על כל ברכה ותהלה: נחמיה ט ה
- וירא אליהו בלוי ין ויאמר אלי ין עמך בבור תהלה: שופטים י ב
- שמע לאביר ין וירך ואל תבוז כי זקנה אמן:
- עת לעשות קלי תפרו תורתך: תהלים קיט קבו
- יש מפורז ונוסף עוד וירשף מישר אף למסור:

- משלי יא כד
- בכל דרכיך דעהו והוא יִישר ארחותיך: משלי ג ו
- איש רעים להתרועע יוש אבד דבק מנא: משלי יח כד
- ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לבתו לו יתנה: במדבר י ב
- דבר אל בני ישראל ויאמרת אליהם איש איש כי תשטה אשתו ותעלה בו קנעל: במדבר י ב
- והביא האיש את אשתו יתן לבתו והביא את קרבנה עליו עשרת תהיפה קמח ושערים לא יצק עליו שמן ולא יתן עליו לבנה פי מנחת קמח הוא מנחת זקרון מנחת עין: במדבר טו טו
- והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך: איוב כב כה
- התרפית ביום צרה צר משלי כד י

ⓘ

רבינו חננאל (המשך)

תרומה ומעשר לכהן. לומר אל שכל הנכנס ואינו נותן תרומה ומעשר לכהן, סוף שצריך לו על ידי אשתו, שני והביא האיש את אשתו אל הכהן, ולא עוד אלא שצריך לו יתן לבתו שני ואינו אשר יתן לבתו לו יהיה. אמר רבא ואם נותן לו מחבר שני לו יהיה, ולו יתנה] ממון הרבה. כל המשתף שם שמים בצערו, ונתן צדקה הודקו, כופלין פרנסתו שני והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך, פירוש תועפות כספים כדמתרגם וכפלת ותיעוף. משום שהוכיז, בעת [הת]כנסין פור אמר, ר' אבהו משתעי כשירד חנינא בן אמי ר' יהושע לגולה, פירוש גילה פום בדיא, כדנחן עד שראה את כל הגולה לפניו ונתן צדקה הודקו, כופלין מאי גילה פום בדיא. היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ, שיגרו אחריו ר' יוסי בן כיפר וכן בנו של זכריה בן קבוטל, אמר להם למה באתם, אמרו לו ללמוד תורה ממך, היה מכריז עליהם אנשים הללו חכמים גדולים בני אבות ששימשו בעזרה, כדנחן זכריה בן קבוטל אמר פעמים הרבה קריתי לפניו בדינאל, התחילו הוא מטהר והן מטמאין הוא מטמא והן מטהרין, היה מכריז עליהם אנשים הללו אנשים של תהו ויריעתה להם שהם חכמים גדולים אינן יכול לסתור ואתם מטהרים אמרו לו מפני שאתה הִמְעַבֵּר שנים וקובע חדשים בחו"ל אמר להם והלא עקיבא בן יוסף היה מעבר שנים וקובע חדשים בחו"ל אמרו לו הנח רבי עקיבא שלא הניח כמותו בארץ ישראל א"ל אף אני לא הנחתי כמותי בא"י אמרו לו גדיים שהנחת נעשו תישים בעלי קרנים והם שגורנו אצלך וכן אמרו לנו לכו ואמרו לו בשמנו אם שומע מוטב ואם לאו יהא בנדוי ואמרו

אמר רבא אפילו לדבר עבירה, פירוש אפילו המתכוון לעשות עבירה, כיון שמים בדתו מעשיו נמנע, והיינו דכתיב והוא יִישר ארחותיך. תניא ר' אומר אל ימנה אדם אפטרופא בביתו, שאם ינה אשתו לדבר עבירה. וראה לדבר אשתו של פוטיפר. תניא אמר ר' למה נסמכה פרשת שוטה לפרשת נזיר, לומר לך כל הרואה שוטה בקלקלה יזיר עצמו מן היין, ומשמיה דר' יוחנן אמרו למה נסמכה פרשת שוטה לפרשת